

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVOPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hettőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.

Egyszerre . . . 10 frt.
Félévre 5 frt.
Negyedévre . . . 2 frt. 60 kr.
Egy hora 1 frt.

Előfizetési helyben a kiadóhivatalban
Kutasi Imre nyomdájában, aztán
Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly
könyvkereskedéseiben, vidéken a posta-
hivataloknál.

Hirdetési díj:

öt hasábon petiszer 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelenő hirdetéseknek leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetve fel. — A hirdetések a szerkesztőségben és kiadói irodákban. — A hirdetés a hivatalos pénzes a kiadóhivatalba, a lap szemlélt részébe tartozó költségek a szerkesztői irodába. — Hirdetés, Szabó Lajos ház, 172. sz. alatt címezendő.

Debreczen, jan. 21.

(+) Miklós nagyherceg — ugy lát-szik, — megkapta Szt. Pétervárról azon instructiókat, melyeknek eddigi kimaradásáról panaszkodott; mert megizente a törököknek, hogy nincs vásár, csak Drinápolyban!

Az ottománok császára, hogy szegény, szerencsétlen, sok ellenség által megtámadott és az utolsó leheléig hősiessé küzdött, de végre is kimerült népeinek némi kis pihenő időt, csekély fegyverszünetet vásárolhasson — visszaküldve méltó hazafiai fölháborodását, elfojtva a népével közösen érzett, megsértett nemzeti büszkeséget — nehogy az országháborító ellenségnek továbbra is ürügye legyen az elbukott Törökország vonagló testén tapodhatni, és hogy végre kényszerítve legyen a ravasz orosz diplomácia, Európa előtt színt vallani, — megparancsolta Drinápoly kiürítését; minél fogva Djemil pasa e város védelmére rendelt seregével a Konstantinápoly védő csapatvonalra húzódtott vissza.

E hír első pillanatra rendkívüli megdöbbenést hatással van minden gondolkodóra!

Emlékezzünk vissza! Ezelőtt két hóval már hangszózatot török részről, hogy Drinápoly a legnagyobb gond- és a modern stratégiai követelmények szerint lőn megerősítve, védelmét illetőleg kielégítő intézkedések tettek és az ellenállás mindenképen szervezve van.

Elláttuk és erősen biztunk benne. Az események azonban meggyőztek arról, hogy nagyon, de nagyon csatlakoztunk e föltevésben!

És e csatlakozás végtelenül fáj lelkünknek, mert egyszerűen oly csalódás is az, mely egy egész nemzetet is sújt, — oly nemzetet, melyet mint testvért szeriellől öleltünk beklünk!

Most tünik csak ki, mily iszonyu és semmirekellő szerepet játszott hosszú időn át az átkos emléktől Dari-Sura a konstantinápolyi központi haditanács, mely végtelenül könnyelműek voltak intézkedései az ország védelmében és mennyire haszontalan folyt a sok drága kiottort török honfivér!

A hősi török seregek valóságosan eleve mézárszékre valának kárhóztatva ily szakavatlan nyomorult országvédelmi főhatóság alatt!

Törökországban nem volt Moltkeja, ki kezdetül fogva tervszerűen, öntudatosan és erélyvel kezelte és szabályozta volna védelmi hadviselését!

Ez okozta bukását!

A hadsereg vezényletében egymást váltják föl az intézők az önkény és a fondorlás által emelve és lesújtva!

És hogy a mindenki által elhagyott, megcsalott, egy óriási, Európát

is remegésben tartó nagyhatalmi ellenség, saját hűtlen hűbérnökei és lázongó alattvalói által kivülről, ugy mint belülről orvul megtámadott Törökország mégis oly hosszú ideig volt képes magát föntartani — azt nem hadvezérei, kormányfőiről szakavatott buzgó és egy-séges intézésének, hanem csupán — köz-katonái, népe alsó rendű fiainak, kik keblében a fanatizmus által is szított hazaszeretet tilze még ki nem hamvadt — köszönheti!

Belátja ezt most már ama hősnép fejedelme is; a végveszélyben, ugyan-azon órában midőn seregének megpa-rancsolta Drinápoly kiürítését, egyszer-szind népéhez is intézett egy iradót, mely az összes ottománokat fegyverre szólítja; mert a haza veszélyben van!

Az orosz lovasság azóta Drinápoly-ban van. Konstantinápolyi nagyköve-tünk Zichy gr. intézkedett, hogy az ausztriai-magyar alattvalók elhagyha-sák e várost!

Az áldozat megtétetett; vajjon meg-fog-e szólalni moloch!

A fegyverszünet megkötésével meg-bizott török kiküldöttek hír szerént — utasítva lőnek a praeliminariákat szó nélkül elfogadni! Ezen intézkedést, va-lamint Drinápoly átadását a török mi-nisztertanács azzal indokolja, miszerint, több nagy hatalom kinyilatkozta volna Konstantinápolyban, hogy a keleti ügyek végleges rendezésébe utóbb ugy is l-fognak folyni!

Gyöngye támpontja a reménynek! De a körülmények oly valóságosak vol-tak már — Szulejman hadserege is az adriai tenger partjának szorítván — hogy nem lehetett tovább habozni! A fegyverszünet megkötését hétértő biz-tosan várják! — Olaszország most már ura a keletnek!

Nem is tartja többé szükségesnek, ezzel a világot előtti titkolózni!

Az orosz sajtó határozottan köve-teli a Dardanellák megnyitását az orosz hadihajók előtt, míg viszont a Fekete-tengerrel azt kívánja, hogy az az idegen lobogók előtt elzárva maradjon!

Meglátjuk mi új meglepetést hoz-meg a távirat; a történetek után igen sokra, mindenre el vagyunk készülv!

— A bécsi tárgyalásoknak, mint a fővá-rosi lapok írják — a következő eredménye lett:

A két kormány megállapodott abban, hogy ok a 80 millió adósságról szóló javaslat kivételével, ragaszkodnak minden irányban föl-tételül a betervezett kiegészítési javaslatok szövegéhez; csak a szeszadó javaslatban fo-gadatik el 6 fok helyett 5 1/2 fok. Mindkét kormány esetleg az illető förendbázhoz is fog apellálni, ha netán a képviselőház lényeges változtatásokat tenné. Minthogy azonban az regnicoláris bizottság már beadta jelentését a quóta és vámrésztitűti ügyében, módot fog kel-teni találni arra, hogy az osztrák regnicoláris bizottság ismét felvegye a tárgyalások meg-

szakadt fonalát, és erre valószínűleg legalkal-masabb lesz az osztrák kiegészítési bizottságot arra bírni, hogy az utasítsa vissza új jelentés-tételt végett az ügyet a regnicoláris bizottsá-ghoz. Ha ez alatt megszavaztatjuk mindkét tör-vényhozás által a 80 millió adósságra vonat-kozó törvényjavaslat oly módon, hogy e kérdés is a regnicoláris bizottságokhoz utasítsák, ezeket egyidejűleg fogják tárgyalhatni, de alig február vége előtt, a quóta és 80 millió adósság kérdését.

— Manchesterben egy meeting az oda való püspököt lehurrogatta, mert azo me-re kezdte beszélni, hogy: „a meeting bizony-nyal nem azért gyűlt össze, hogy a kormány működésében akadályozza.” „De biz azért!” — kiáltott fel a haligalóság. S így ment ez egy-re — a kormányt védelmező püspök egész hos-zu beszéde alatt, roha tanácsolta haligaló-sáknak, hogy ne szakasszák félbe, mert ugy ha-marabb megszabadulnak tőle. Ez a meeting különben igen érdekes volt minden zavargása mellett is.

— Rövid hírek. — Rudolf trónörö-kös körútra készül a Britt birodalom bense-jében. Mint hírlik mintegy negyven várost és intézetet fog meglátogatni. — Az új olasz király Umberto, trónralépte alkalmából, kegyel-met adott, országában minden politikai, vagy sajtó vétségben elittelt egyéneknek. — Berlin tengeri várossá akarják tenni, oly formán, — hogy az Elba és Odera folyók torkolatját ten-geri hajóknak való csatornákat szándékoznak ásni. A csatorna 8 millió font sterlingbe fogna kerülni.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése, jan. 19. én.
Elnök: Bánó József.
Jegyzők: Horváth Gyula, Molnár, Orbán.
A kormány részéről jelen vannak: Ti-sza, Széll, Perczel, Szende, Pechy.
A mult ülés jegyzőkönyve felolvasatván, hitelesítettik.

Elnök jelenti, hogy Dörr Soma és Bésán Géza képviselők, a megyei tisztviselőké választá-tván, képviselői állásukról lemondottak. Bésán Géza lemondásáról az összerfételtségű bizottság is értesítettni fog, — minthogy összerfételtségű ügye e bizottsághoz volt utasítva.

Az elnök ezután Tisza a miniszterelnök következő levelét olvastatja fel:
Méltóságos elnök ur!
Midőn méltóságodat érte-íteném, hogy méltóságodnak az olasz képviselői kamara elnökehez intéztem és a magyar képviselőhá-znak néhai Il Viktor Emanuel olasz király ő felsége elhunytá feletti részvénytalozatát töltőeső levelét f. h. 12-én 2845 szám alatt becses átiratában foglalt megkereséséhez képest siettem rendelkezése helyére juttanni, egyuttal van szerencsem méltóságodnál kö-zölni, hogy báró Haymerle római nagyköve-tési távirati jelentése szerint az olasz képviselőkamara elnöke több képviselő kíséretében nála megjelent s őt arról értesítette, hogy a magyar képviselőház részvénytalozatát a magyar képviselőkamara tudomására hozta, s hogy a kamara a magyar képviselőház rész-vevények ezen bizonyított mély köszönettel fogadja; mivel azonban formászerinti hatá-rozat a király eszetele előtt nem hozhat, fentartja magának, hogy köszönetét később, a kamarai tárgyalások felvétele után fejze-hesse ki.
Fogadja méltóságod kiváló tiszteletem

szinte nyilvánítását. — Kelt Bécsben, 1878. jan. 18.

A ház tudomásul veszi a levelét.
S z e l l Kálmán pénzügyminiszter tör-vényjavaslatot nyújt be az 1873. 34. t. cikk-ben megállapított határidőről s horvát-szlavon országok költségeire meghatározott százalé-ék érvényének meghosszabbításáról.

J a n k o v i c s Miklós a gazdasági bi-zottság előadója benyújtja a bizottság jelen-tését a képviselőház decemberi kiadásairól és januári költségvetéséről. A jövő szerdai ülés napirendjére tűztetik ki.
M o l n á r Antal előadó jelenti az iga-zoló bizottság revéiben, hogy a bizottság Hein-rich Károly és Novák Gusztáv képviselőket a 30 nap fentartásával igazolta. Mindketten a hetedik osztályba soroztatnak.
Az indítvány- és interpellációs könyvek-ben újabb bejegyzés nem találtott.

Napirenden következett a szavazás a közigazgatási, a naplóbírói, a VIII-ik bírói, a szavizsgálati és a közlekedési bizottságok-ban megüresedett állásokra. Az eredmény a legközelebbi ülésben fog kihirdettni.

Ezek után a kérvények 48-ik sorjegy-zékét tárgyalta a ház.
A szegedi népgyűlés kérvényét, mely tulajdonképen nem kérvény, hanem csak jegyzőkönyv, s e miatt a bizottság visszautasít-atni véleményezte. — M a d a r á s z József föl-olvasatni kívánta, a mi megtörtént. Madarász a formahiba miatt nem találja a kérvényt visszautasíthatónak, s miután a vámkérdésről szól, a ház iródjában indítványozza letételti használat végett.

T i s z a a miniszterelnök kiemeli, hogy a kérvény ismételve használja a „követelés” kifejezést, s ezért sem fogadhatja el azt a ház, mint tekintélyével ellenkezőt.

A ház nagy többsége erre visszautasítja a kérvényt.

P e r c z e l igazságügyminiszter válaszolt ezután Simonyi Ernő interpellációjára a mu-raszombati járásbírósnak telekkönyvi ható-sággal felruházása tárgyában. A miniszter a költség hiányával indokolja azt, hogy a kére-lom nem teljesíthető. Simonyi viszonylása után a ház a miniszteri választ tudomásul veszi. Csátr Zsigmond nem levén jelen, in-terpellációjára a kavics szállítása tárgyában, a miniszter hivatkozik arra, hogy leszállítá-sok már tavaly történtek, s egyelőre tovább nem mehet. Rónay tudomásul veszi — s a ház színtén.

Legközelebbi ülés szerdán délelőtt 11 órákor.

Sport.

— Hajtó vadászat volt f. hó 6-tól 8-ig. Gr. Dessewly Anél ő maga Sz. Mihály bir-tokán. A többnyire főúri vendégekből s uradalmi tisztviselőkből álló számrá mintegy 18 puskás 140 hajtóval két és fél nap tartott vadász eredményeül esett 352 nyul, 86 fácán és végül befejezőül br. Vécsey József ő maga által lőtt fejedelmi róka. — A vadászat, ugy rendezés, mint vadbőség tekintetében semmi kívánni valót nem hagyott hátra, teljes éve-zetet nyújtott az a benne résztvevőknek. — Ő maga is fennevezett szives házi gazda ál-talosan ösmert, minden szép, jó és nemes íránt, melegen felkarolt ügyesrete és min-denre kiterjedő figyelem gondoskodott arról, hogy a jelenlétek és estedenkénti összejöve-lek alkalmával is kedélyesen töltött egy pár napot, ugy a világos vendégek, mint általában vadászárság minden egyes tagja előtt meg soká emékezetessé tegye. — „Sz. L.”

Irodalmi s művészeti hírek

— A Petőfi-társaság egyik közelebbi ülésén tiszteletbeli tagjául választotta Hugo Victort. A tiszteletbeli tag-ság oklevelét a na-pokban küldi el a társaság Hugo Victornak, a következő sorok kíséretében:

„Uram! A Petőfi Társaság, mely a ma-gyar szabadság költőjének nevével, a vilá-gszabadság költőjéhez fordul hogy bámulá-t, hódolatát s a mi több ezeknél: szerete-tét bemutassa. Magyarországon, nem nagy ország, de a legkisebb nemzet is megközelítheti a legnagyobbat az által, ha méyen meg tud hajolni a lángész hatalma előtt. Szemünk be-kalandozza a világot s mindenütt az ön nagy-ságával találkozik. Nagysága elérhetlené tenné azt, ha szive jószágával le nem szállna közénk. E jószág bizalmat keit bennünk s feljogosít remélnünk, hogy ön nem utasítja vissza egy társaság hódolatát, mely önkben Franciaország szellemi nagyságának egyik kifejezését s az emberiség fenkolt dalnokait tiszteli. Ön meg-éngedi nekünk, ha földiszíjűk magunkat ama névvel, mely egész világon a nagy eszmék és magas elvek jelvénye lett; ama névvel, mely e szomorú napokban erőt, bizalmat, remé-nyét, kitartást és lelkesedést nyújt mind-azoknak, kik azt ajkukra veszik. A Petőfi-társaság tiszteletbeli tagjául üdvözli s arra kéri önt, fogadja szívesen a legbőbb hódolat e szerény feljadt.”

— Ole Bull, a nagyhírű hegedű virtuóz, ki évtizedek óta járja be a világot s még most sem érta a pihenés szükségét, Bécsből, hova hangversenyeit hívta, egy két napra lerán-dul Budapestre s most fővárosunkban időz. A világhírű hegedűs tisztán azért tette meg az utat Bécsből Budapestre, hogy meglátogassa Liszt Ferencet kéhez régi barátság és sok nagy emlék kötik. Ole Bull tegnapelőtt egész nap Liszt vendége volt. Könnyen elkép-zelhető, hogy az órák hamar teltek köztük, kiknek annyi mondanivalójuk akadt. Ole Bull körülbelül olyan idős mint Liszt. Haja már őszbe csavarodott, de kedélye még mindig lángoló s tarsalgása legelőkelőbb. Örömmel emékeztet vissza arra az időre, mikor a nemzeti színházban hangversenyzett s a budapesti művészek társaságában annyi jó órat töltött. Ole Bull európai és amerikai körútna nem-csak dicsőséget, hanem sok pénzt is szerzett. Ma Ole Bull a milliomosok közé tartozik. Ő maga beszéli, hogy egész külön szigetey van Norvégiában, hol a világtól teljesen elzárva élhetne, ha ugyan el tudna élni a világ nél-kül. A dicsőséghez annyira hozzászokott, hogy már nem tudja nélkülözni, mint az opiumevő az opiumot.

Zsoldosné továbbra is a népszínháznál marad; a nemzeti színház igazgatósága fölmen-tette adott szava alól s így a közte és a nemzeti színház közt létrejövendett szerző-dés megújult.

Színházi szemle.

(W. G.) Jan. 20. adottott „A sárka csikó.” Népszínmű 3 felvonásban. Irta Csepregy F. zenéjét szerze Erkel Elek. Ezen népies ere-detiségekben, és erőteljes jellem-rajzokban gazdag népszínmű, mely azon fölül töltö met-zett, zamatos magyar nyelvete által is győ-nyörködött, tegnap színpadunkon határozottan correct előadást ért. A ki tanuja volt első iz-beni színrehozatalának és jelen volt a tegnap előadás is, az páronalt buzza e két színre-hozatal között, lehetett, hogy elismeréssel ne adozék, különösen a főszerepek játszott színészének azon öntudatos buzgalomért s tett tanulmányokért, melyeknek az alkalommal kétségbevonhatlan bizonyítékát adták! Midőn

biblia szent sava ellen nyilatkozni, s bárha e megjegyzésben a Kopernikus-féle világnézet mellett nyilatkozott is, ezt föle a tudomá-ny követelte, és a szabad kritika szabad nyilvánlása s nincs semmi köz a ő hitbeli meggyőződéséhez. Egyebeknél készségesen meg-igérté, hogy jövőre sem tanítás közben, sem írá-ban olyat nem mond, a mi az egyház örök érvényű hitével ellenkezőbe jönné. Így aztán még dicsőséget is aratva szabadult meg az alsó vádtól.

Mikor aztán néhány évvel később Kepler felfedezte híres h a r m a d i k t ö r v é n y é t, (mely szerint t. i. a bolygók keringési idejének második hatványai olyan viszonyban vannak, mint a naptól való távolságaik 3-dik hatványa) Galilei nem kézett e törvényt a Jupiter általa felfedezett holdjaira alkalmazni, s nagy volt az öröme, mikor látta, hogy azokra e törvény teljesen ráköt illik. A dolog annyira érdekelte, hogy azonnal közölte a tanteremben összegyűlt tanítványait. „A Jupiter holdjának főbolygókat körüli forgásában — mondá — szemmel látható példája van előtűnk a Kopernikus-féle világnézetnek.” E nyilatkozatot a nagyfőúri egyik hallgatója arra használta fel, hogy egy lelkesült hangon írott értekezést tegyen köze a Kopernikus-féle nézet mellett. Mint-hogy pedig a szerző nem volt megnevezve, ismét Galilei jött granuba, hogy ő írta az ér-tekezést. Megint bevádolták Rómában, szőszre-gészié miatt. — De ekkor is kitűdta tisztázni magát.

(Folyt. köv.)

Bali belepek legújabb dívat után készíve és bármely formába megvenderíthető

